

R E G É L Ő.

PESTEN Vasárnap Július 28^{kán} 1833.

Megjelen társával együtt hetenkint kétszer Vasárnap és Csütörtökön. Fél évi díja helyben 3 ft 12 xr borítéktalanul; postán 4 ft pengőben. Budapestiek évnegyedenként-is válthatnak példányt borítéktalanul 1 ft 36 xr-jával.

I. TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Utólsó napom Párisban. *(Folytatás)*

Nem sokára a' fiatal Estelle hirt 's nevet nyere a' városnegyed ékes dámáji előtt. Ő volt az, kinek tudománya és pontosága dicsértetett; ő volt az, kire legdrágább rongyaikat bizák. Végre Aubert kisasszony, mert kiki így nevezé őt, nem győzvén anyjával azon sok munkát, melly rá bízott, kéntelen vala több dolgosokat fogadni, és műhelyes osztályt felállítani; ezért pedig kényszerítették két padszobáját elhagyni, hol télben igen hideg, nyárban nagyon meleg vala. Egy kis csinos szobaosztályt (appartement) bérlett-ki tehát ugyan azon háznak 3-dik emeletében, hol eddig lakott, mellynek egy része nyugot felé utszára szolgált. Ebbe helyezé öreg beteg atyját, kit ő karszékében gyakran tolt az ablak rostélyához, hogy szabad levegőt szívhasson, 's a' nap sugarain melegedhessék.

Ekkor azon szobaosztályoknak átellenében levén, mellyeket három szomszédnéji foglaltak-el, Estelle szemei gyakran kísérek őket napi munkájikban. Majd Léoniát látá, ki szinte beteggé nevette magát azon ezerszeri fordulatokon, szökdecseleéseken, mellyeket anyjának kedves majmával a' tornácz hosszában tétetett. Majd Clorindot látá anyja mellett beléket (tapis) készítvén, a' ki álomba merült egy oktató könyv olvasásnak közepette. Majd végre Emma kegyes köszöntését, szerelmes mosolygását fogadá, ki a' házi dolgokkal egészen el vala foglalva, gyakran ismételvén napközben románz-énekeit, vagy Béranger írónak egyik szép dalát. Leo, az öccse, illykor tüstént mellette 's a' rostélynál *)

*) Párisban közönséges szokás a' szobák ablakai alljára valami fél ül magoságú vasrostélyt tenni.

termett, ki látván Estellnek atyja körül tett gyengéd gondjait, ő-is átköszönte neki, de eleven hévvel és mozdulatlan szemeit Estellre függesztve, míg ez a' lakhely mélyében eltűnt, hogy dolgához láthasson, és többi munkásnéjének műveit igazgassa.

A' tél hamar felváltá a' szép napokat, következék a' farsang ideje, és a' lakoságnak minden rende azon gyönyörködésnek adá magát, melyet táncz 's muzsika szokott szerezni. Saint-Omer váltókereskedőnél nagy bál adaték; a' városnak Chaussé d'Antin *) részéből sokan meghivattak. A' nagy költségű készülétek a' legügyesb belékesítő (tapisier), a' leghiresebb tükrész (glacier) által intéztettek-el. Szóval semmi se kiméltetett attól, hogy a' fényesség (luxus) minden diszében, a' financia minden bőségben ki ne tűnjék.

Estelle, ki ezen nagy napnak reggelén Saint-Omer asszonynak egy angoly csipkéjű szélzetet vitt haza, bátorkodék megkérni a' gazdasszonyt, hogy estvére szabad legyen neki az urilak cselédjei közé állani, hogy az előszobában a' váltókereskedési világnak híres szépségeit átmenni láthassa, toiletjeiket (öltözet) vizsgálhassa, és távulról részesüljen ezen fényes innepnek nagyságos pillanatában. Egy feketén öltözött inas három szegű kalapját hóna alatt tartván hirdete fenszóval minden jelenő személyt. Elérkezék de Saluces háznépe, melly szomszédi illőségéből meghivatott, és nem mondhatott-le ezen meghívásról tudván, hogy egyszernél többször volt folyamodása Saint-Omer erszényéhez, és hogy az még többször-is történhet; mert a' vicomte, hogy magát a' többi udvari urak szokásihoz alkalmaztassa, szintugy szerette a' játékot és csapodárságot. Az inas fen szóval jelenté a' vicomte ur és vicomtesse asszony jelenését, melly szóra ezek mélyebb alázatoságot vártak a' jelenvalóktól, mint valóban nyertek volt. Végre a' vastag Saint-Omerne asszony elejekbe jön, fen hangon kedves szomszédném szókkal köszönti a' vicomtesse-t, Léonia pedig kéznél fogva Clorindot, ki anyja után ment, a' tánczosnék közé viszi mondván neki: „Fejed az elragadásig ékes öltözeted angyali ó kedvesem, ha

*) Chaussé d' Antin Párisnak azon külvárosa, hol sok gazdagok, mint: pénzváltók, nagykereskedők, fő urak laknak.

csinos vagy.“ Ezen barátságos szavak, valamint anyjának, úgy leányának se tetszettek, 's azokra így szólla férjének a' vicomtesse: „Milly igen érzik ezek, mire jutottak! mi goromba fajzat!“ — „Igazán mondják — felel a' vicomte — hogy az arany olyan, mint a' nap; a' salakot-is keménnyé teszi.“ Végezvén e' szavakat hajlandóan megkapja Saint-Omer kezét és megszorítja, a' ki nagy nevetve éppen felé lépett és ezt sugá fülébe: „Szomszéd ur számára öt száz frankos köteget tartok.“ — Hanem mi a' kevély Cloridot leginkább fojtogatta, azon látás volt, midőn Léonia házi kisasszony átmenvén az előszobán, a' csipkekészítő leánynak nyájas jelt adott, a' ki szemeit lesütvén, elpirult.

Más nap jókor reggel Estelle sietett a' becsületes Dumont háznépének, mellyet meg nem hívtak, elbeszélteni e' pompás innep létét, és nevezni azon dámákat, kiken legszebb gyémántok csillogtak, 's kik legékesb öltözetűek valának. — Nem sok idő múlva ezek után vicomte de Saluces-nél-is tartatott nem kevesbbé számos gyülekezet, melly a' legrégibb nemzetségekből össze gyűjtve czimereik szerint helyeztettek. De ez éppen nem volt bál, mert német országban egy kis tartomány fejedelme nénjének nagy anyja hirtelen meghalt, és az udvar tiz napra gyászt vett-fel. Az illőség akará tehát, hogy csak egy hangversennyel (concert) elégedjenek, mellyre a' fő város legdivatosabb hangásza gyűjtettek össze.

Saint-Omer és háznépe meghivatott. Vicomte de Saluces éppen előbbi estvén költsönzött négy váltó czédulát (billet de banque), hogy egy becsületi adóságot fizethessen. E' jelenlét, igaz, egy hűkkenő különiséget mutata olly gyülekezetben, hol csak legfőbb nemések jelennek; de szükség törvényt bont.

Estelle különös izlésű jártasággal birt a' muzsikában: jeles ejtésekkel éneklé az új operák legszebb darabjait. Engedelmet nyere a' komornától, hogy az udvar cselédjei közé avatkozzék, hol hallhassa azon külön darabokat, mellyek adatni fognak. Örömében majd elragadtaték; hanem mi őt a' neheztelésig meglepte, az némelly nagy uraknak székeiken elalvása, másoknak egymással csevegése volt az

alatt, míg a' leghiresebb művészek lejátsszák nagy mestereink főbb hangműveit és magokat tul helyezék azoknak minden szépségei érezhetésén. Az egymás közt csevegési zaj, a' gyászgúnya, mellyben a' vendégek voltak, terhes súlya azon udvariságnak (etiquette), mellyet nevetséges komolysággal követének mind ezen főrangú személyek, ezen udvari tiszték; szóval azon sok megkívántatásnak (exigence), gőgnek, elsőségnek összegyűlése, mind ez, ugy tetszett, elősegíté azon szomorúságnak hintését, melly minden arczon látszék; és a' fiatal munkás leány nem késett meggyőződni arról, hogy a' nagyok leginkább csak képzelek a' boldogságot izlelése helyett, és hogy az unalom a' földi boldogok sanyarúsága.

Nem sok nap mulva ezek után a' jámbor Dumont háznépére-is került a' sor, hogy atyjafijait, barátit és hiveit magához fogadja. Nem láttál itt se pénzváltói fényt, sem udvari embernek feszes csendét, mert ez a' város negyed jó polgárainak örömes (joyeux) gyülekezete vala. Se gyémánt kalárist, se arany szövettű turbánt, mellynek tetején paradicsom madár tolla díszlik, se vastag derékszorítókat, se fehér toll *) szélű kalapokat, hanem vidám arcokat 's örömtől és barátságtól dagadt sziveket. Czerimonia nélkül járult egyik a' másikához, bizodalommal karolták egymást: lehúzák kesztyűjüket, hogy barátságosan kezet foghassanak. A' jó Dumont ur elragadtatva sétált csinosan ékes szálájában, és nem szünt-meg ismételni azon tánczoknak, mellyeket eljártak, 's azon csapatoknak közepette, mellyektől körülvéttetett, hogy a' legbizonyosb mód e' földön boldognak lenni a' mások boldogításában áll.

(Folytatás következik.)

II. ORSZÁG ISMERTETÉS.

É l e s k ö. *(Végzet.)*

Az öregbik férjfitestvérnek Holicsi Czobor Imrének ágában annak Gáspár fija, 1537-ben jeles vitéz, tűnik elő feleségével Akosházi és Buzád-Szigethi Sárkány Ursulyával, ki Sárkány János leánya, és báró Sárkány Ambrusnak

*) Fehértoll karimájú kalapot viselnek az udvariak.

a' szegény Vladiszló és Lajos királyok alatt hatalmas és gazdag országbírónak unokája volt. Imre, Pál, és János nevű három fiakkal örvendezteté férjét, ennek holta után pedig báró Bakits Péter vette-el őt, 's mint ennek özvegye e' második hazaságban szült fiával Bakits Mihállyal tűnik elő 1554-ben. — Gáspár fiai közt legnevezetesebb volt II-dik Imre, mert 1572-ben az akkoron megüresült nádorispáni helytartóság, és fő koronai kamaráság hivatalait nyerte el. Mihály, ennek öregbik fja szerzé-meg nemzetségének 1617-ben a' bárói méltóságot. Imrének második fja Márton és egy leánya Erzsébet volt, ki mint gróf Thurzó Györgynek, ama nagy palatinusnak, özvegye férjfiass tulajdonságai végett a' moson vármegyei rendektől egy szívvvel, lélekkel főispánjoknak kiáltatott-ki, 's ezen tekintetből ő a' magyar történetben egyetlen egy példaképpen tündöklék. — Mihálynak fiai János és III-dik Imre magtalanul haltak meg; de Mártonnak fja IV-dik Imre királyi fő kamarás † 1581. a' maga idejében híres törvénytudós, hiteseivel Aponyi Évával nemzette Bálint fiját, ki későbbben grófi méltóságra emeltetett, és két leányát, u. m. Annát, Tarnovszky Szaniszló lengyel gróf hitését, és Ursulyát Ipolykéri báró Kéry János koronaőr, és udvari tánacsnök feleségét. — Különös hirre emelkedett Bálintnak fja Czobor-Szent-Mihályi gróf Czobor Ádám, szül. Sept. 27-én 1646. meghalt Mainzban ugyan Sept. 27-én 1692. Ez generál, és tulajdonosa volt egy ön költségén kiállított huszár ezerednek, melly még most-is fenáll a' magyar királyi hadseregben mint legidősbik huszár-regiment báró Wieland, előbb Frimont, czim alatt, 's fentartja hajdani jó hírét. — Egyiránt 's nagy dicsően harczolt Ádám a' Török és Francia ellen, 's átaljában évkora legvitézebb férjfiái egyikének ismerteték. Hitese volt Borbála, Erdődi Gábor grófnak második házaságában Amadé Judit bárónéval nemzett leánya. Az szülte neki Mark fiján kívül Éva leányát, Keglevits Miklós gróf hitését; majd ismét Théréziát (szül. 1669; † 1753) ki 1687-ben ment férjhez Pálffy János grófhhoz a' híres nádorhoz; 's végre Christinát, gróf Kollonits Ádám a' vitéz generálnak feleségét. Gróf Czobor Mark magyar országban Holits, Sasvár, és Éleskö urodalmaknak, Morvában pedig

Göding és Pawlowitznak ura, kir. fő ajtónálló, óbester és a' Bottai vaspanczélos ezered commendansa, 's generál volt. 1704-ben kitünteté magát a' nagyszombati ütközetben Rákóczy ellen, hol Heistert ő menté-meg a' vég veszélytől. — Ismeretes felőle ama megkülönböztető (characteristicai) anekdota, hogy, midőn XII-dik Károlynak követje Bécsben báró Strahlheim vonakodnék a' grófnak kedvelt császára és királya egészségéért viszonzni, ez a' bárót durczás illetlenségéért derék pofoncsapással jutalmazta, azután pedig, midőn a' megboszankodott Strahlheim őtet rágalmazván az akkoriban mindenektől félt királyát arra venné, hogy a' császári udvartól példás elégtételt kívánna, sőt Czobornak, személyes kiadatását-is meg nyerné, és mindenek attól tartanának, hogy majd Czobor-is Patkul sorsára jut, ki Károlynak zsarnoki (tyrannisch) parancsára kegyetlenül végezteték-ki a' világból — olly nagylelkűen 's vitéz bátorsággal jelent-meg Károly előtt Czobor, 's amannak minden felbuzdult hevesége mellett-is az igazságnak olly győző erejével vitte-ki ön védelmét, hogy a' király Czobornak jámborsága és vitézi bátorsága nyilvános elismerésén felül őt még egy tiszteleti karddal, és egy pár pistollyal-is meg ajándékozta. — 1702-ki Aug. 26-án az éleskői várat és urodalmat, mellyek ekkoráig az asszonyi örökösülés által sok birtokosok között osztatván-fel gyakrabbi perlekedésekre szolgáltattak alkalmatoságot, Leopold császár 's királytól örökösen maga számára szerzemeg; azonban tetemes adóságai miatt szélesen terjedő birtokait fukarok (uzsorás) kezeiben kellett neki hagyni; Éleskő nevezetesen birói végrehajtás által Picaluga Marchesé-nak 150,000 forintban ítéltetett oda. — Czobornak fija József oktan tékozlása által fényes házának megbukását tökéletes végére vitte. 1749-ben t. i. eladta holicsei és sasvári urodalmait Ferencz császárnak, 1776-ban pedig Éleskőt gróf Batthyány Ádám tárnokmesternek, 's miután mindentől kifosztva mások segedelméből tengődött örökségét nagy nehezen czipelné, 1780-ban szegénységben 's felejdékenységben halt-meg, mint híres törzsökének utolsó csemetéje, és annak szomorú példája, milly könnyen juthatnak leghiresebb 's leghatalmasabb nemzetségek-is, valamint

egyes halandók, tulajdon dicső hírek elérése után gyászos, disztelen pusztulásra.

III. JELES MONDÁS.

Tökéletesség 's szerencse kirekesztőleg sehol sincs, hanem van mindenütt váltig tenni való, csak akarjon az ember, 's valóban ne a' köz taps és dicséret, hanem valami magasb célérés legyen fáradozásunk köre.

G. Széchenyi István.

A' barátság 's szerelem olyanok, mint a' hegedűhur; ha megereszkedik, ezt még felvonhatod: de ha elszakad, hijába kötöződ öszve, — mindig hamis hangot fog adni.

Fáy András.

IV. KÖLTÉSZET.

A' Kigyó.

(Angolyból Thomas Moore után.)

Én kedvesemmel minapában, Erkölcsi gondolat se jött
Ülék egy mirtus-lomb árnyában, Roszabbkor még érettem;
'S közel, hagyván rózsás helyét, Mert ah! enyelgések között
Kigyó buktatta-fel fejét. Szerelmet emlegettem.
„Csak nézd, mosolygva szóll a'szép, 'S kigyónak esküvém halált,
Hol fekszik a' szörnyű jel-kép! De a' leány előmbbe állt.
'S illy ártalom, nem sejtve, „Nem“-monda 's kezdé hintegetni
Lehet rózsák közt rejtve?“ Tüzes szemének szikráját —

„Csak a' rózsák alatt félhetni,
Vagy a' sötétben, fulánkját;
De ha gonosz szemét láttatja,
'S mi tudjuk, hogy mért int'get ugy,
Bolond, ki még akkor hagyhatja
Magát csipetni — nem de ugy?“

S. J.

V. VILÁGI TELEGRAF.

Magyarlovak divatja. A' franczia országai kereskedés ministere a' lótenyésztést nemesíteni szándékozván egy ügybiztost küldött magyar hazánkba, azon ménes-árverésre, melyet Fechtig báró ur (Somogy vármegyében) hirdettetett-ki. Cötdihuel ur, ki kevéssel ez előtt Normandiában igen jeles lómustrázás (Remonte) által érdekesíté magát, lön ezen ügybiztosággal felruházva.

Legszebb asszony. A' Sun (ujságlevél) tudósítása szerint egész nagy Britanniának, de talán az egész világnak legszebb asszonya Liverpoolban él. Ez egy gazdag vitorlaszövet gyárosnak leánya, 's neve Nottingham Betty. Egész Liverpool 's környéke őt csak a' szép Betty neve alatt ismeri. Ugy mondják, hogy valóban több mint tökéletes, az az ideális szépség lenne. Csak ilyen lehetett — mond a' tudósító — görög ország Ilonája, kinek

elraboltatása a' trójai hadat szülte. — Nem látszik-e neked szép olvasóném a' leírás nagyítottnak, midőn a' Sun e' Nottingham Bettyt minden valaha élt szép asszonyok essentiájának mondja. A' mit Semiramis, Ilona, Andromache, Hecuba, Polyxene, Penelope, Phryne, Aspasia, Diodinia, Lais, Lamia, Alceste, Lucretia, Kleopatra, Livia, Terentia, Rhodope, Panthea, Argia, Sisigambis 's tudja Isten, még hány szépjei az ő s kornak, a' mit mondam ez asszonyi szépség koronáji egyenkint birtak, az mind egyesülve van „a' koronák koronájában,” melyet Nottingham Bettynek neveznek. Azt mondják, hogy szemeit Junótól, arczát Hebetől, kecsét Venustól, termetét Dianától 's karjait Minervától, kezeit Latonától, lábait Thetistől, fehérségét Vestától, élénkségét Flórától 's kellemességét Euphrosinától vette. De valami igaznak csak még-is kell lenni a' dologban; mert egész nagy Brittanniának férfi világa kéri kezét. De ti sirjatok, ti az öt világrész férjfiai! Bettynek szive kőből van — ő örökre szűz akar maradni. — Nem tudjuk, tréfál-e, vagy igazat mond a' Sun, midőn azt írja, hogy egyedül ezen Betty által a' londoni Bledam (bolondok háza) már mintegy 341 névendéket kapott.

Párisi lóverseny Párisban September 1-ső 's 3-ikán a' Mars mezején tartandó lóverseny hirdetménye (program) már megjelent. Sept. 1-jén az 1,500 franknyi körjutalomért (Arrondissement's Preis) fognak futtatni; 3-kán pedig 2500 és 2000 franknyi főjutalomért. A' pálya hosszasága fiatal lovaknak 2 kilométerre (több 1026 ölnél), az öregeknek két annyira van meghatározva. Az első k. i. Mars mezejét egyszer, ezek pedig kétszer kerülnek-meg. Az idő legtöbbje 3 min. 20 percz, és 6 min. 10 percz közt állapítottatott-meg.

Bikaharcz. Madridban Jún. 22-én a' hódolási inneplések következtében pompás bikaharcz tartatott. 40,000 néző volt jelen. Négy taureador (lőháton viaskodó a' bikával) közül kettő könnyen megsebesült.

Élelmi szükség Oportóban. A' már sokáig tartó ostrom ezen városban annyira megfogyasztá az eleséget, hogy, bár az előtt annak utszájit számos kutya 's macska lepé-el, most kivált a' kaszárnnyak körül alig látni csak egy kutyát-is; mivel a' vidéki katonák nevezetesen a' Francziák 's Belgák minden kutyát 's macskát, melyet elfoghattak, megettek. Az Angolyok okosabbak lévén a' szomszédságban szerte futkosó sertéseket hajták-be kaszárnnyájokba, 's csak midőn már ezekből-is kifogytak, nyultak a' kutya 's macskapecsenyéhez.

Kérdő rejtvény.

- 1) Mi különbség van a' szerelem 's hideglelési paroxismus közt?
- 2) Ki fiatalabb néhány nappal anyjánál?

Előbbi rejtvény. Szász.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiarcz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi urak utszája 612.